

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีการดำเนินนโยบายสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชนในระดับต่าง ๆ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนผ่านนโยบายการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนด้วยการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ เพื่อให้ประชาชนที่ว่างงานตลอดจนผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระสามารถดำเนินการได้ เพื่อมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ประกอบกับการมุ่งสร้างสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อันเป็นฐานรากของระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นการรวมกลุ่ม และสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานโดยมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการดำเนินงาน ส่งเสริมการประกอบการด้านต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเป็นการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่มีหน่วยงานรองรับตามพระราชบัญญัติ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินงานพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน (อัจฉรา มลิวงศ์ และชจรศักดิ์ วงศ์วิราช, 2554 : 300-301)

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้มุ่งเน้นและส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็งแข่งขันได้ มีเสถียรภาพและมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่ โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในการสร้างมูลค่า และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของสินค้าและบริการ ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) ของชุมชน จึงเป็นกระบวนการอีกส่วนหนึ่งของแผนฯ ที่เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพของชุมชน ด้วยการช่วยให้ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมในรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น มีความน่าสนใจ ให้สินค้าเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อสินค้านำไปอุปโภคบริโภค

กลุ่มโรงสีข้าว บ้านหัวดง หมู่ที่ 1 ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 120 คน โดยมีลักษณะในการดำเนินการคือเป็นการดำเนินงานของกลุ่ม แต่ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มอย่างชัดเจน เพียงแค่มีการรวมตัวกันเพื่อดำเนินโครงการโรงสีข้าว เพื่อจำหน่ายใน

นามของกลุ่มเท่านั้น ซึ่งมีโรงสีข้าวทั้งหมด 1 โรง สามารถใช้งานได้ โดยสมาชิกกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มประมาณ 800,000-1,000,00 บาท ลักษณะของการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกจะนำข้าวมาขายในนามกลุ่ม และสมาชิกยังนำข้าวมาสีที่โรงสีข้าวของกลุ่มโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จากการลงพื้นที่ปัญหาที่พบคือสมาชิกในกลุ่มเป็นเกษตรกรปลูกข้าว ทำให้ข้าวที่มีอยู่มีจำนวนมาก และราคาข้าวตกต่ำ ส่งผลให้กลุ่มได้รับผลกำไรลดน้อยลง ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มจึงอยากแปรรูปข้าว เป็นสินค้าชนิดต่างๆ ให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น

ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าวบ้านหัวดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และความสำคัญของการพัฒนามูลค่าสินค้า โดยเน้นที่การพัฒนา การออกแบบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมีอยู่ให้มีความโดดเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการนำไปใช้ในการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งและอย่างยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิด และยุทธศาสตร์

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

(Problems)

1. ไม่ทราบบริบทชุมชนของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
2. ไม่ทราบสภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางในการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
3. ไม่มีกระบวนการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

(Process)

1. ศึกษาบริบทชุมชนของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
2. ศึกษาสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
3. พัฒนาและเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

การมีส่วนร่วม

(Outcome)

1. ได้ข้อมูลบริบทชุมชนของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
2. ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางในการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
3. เกิดการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

(Goal)

- เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน
- ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางในการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
3. เพื่อศึกษากระบวนการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

การวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยประยุกต์รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร จำนวน 120 คน
 - 1.2 ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร จำนวน 20 คน เกิดจากสมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ
2. พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่จัดตั้งกลุ่มโรงสีข้าวมาเป็นระยะเวลานาน และเป็นโรงสีข้าวที่มีความเข้มแข็งที่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้บริบทของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
2. ได้สภาพปัจจุบันปัญหา และแนวทางในการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
3. ได้กระบวนการเพิ่มมูลค่าสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านห้วยดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเพิ่มมูลค่า หมายถึง การทำให้สินค้าเกิดความแตกต่างจากเดิม เช่นการเปลี่ยนแปลงสินค้าให้เป็นสินค้าใหม่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมการขาย เพื่อให้สินค้านั้นมีราคาสูงขึ้น เป็นที่น่าสนใจ และสามารถจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนได้มากขึ้น

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงให้สินค้ามีความแตกต่างจากเดิม ให้ดีขึ้น มีราคาสูงขึ้น เพื่อให้เกิดสินค้าที่หลากหลาย

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ระบบเศรษฐกิจของชุมชนบ้านหัวดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ที่เกิดจากกิจกรรม การจำหน่าย การแลกเปลี่ยนสินค้า ที่เกิดขึ้นในชุมชน